

Viatge cap a la terra dels difunts

JORDI
NOPCA

La proximitat de la mort o els efectes del decés d'algú –siguin en clau de mitificació o d'un procés més aviat invers– es

troben en diverses de les novel·les de Joan Carreras. El primer punt quedava explorat a *Carretera secundària* (2012), novel·la que, paradoxalment, va retornar l'autor al carril principal de la literatura catalana, inaugurant una etapa a Proa, encara oberta (i la més fructífera de la seva trajectòria). El segon és el teló de fons de *Qui va matar el Floquet de Neu* (Empúries, 2003) i *La dona del cadillac* (Proa, 2017).

Torno a casa proposa un viatge, tan poderós com minimalista, cap a la mort d'un personatge a qui han diagnosticat un càncer incurable. És probablement durant l'agonia d'aquest home que Carreras es proposa narrar el seu trànsit cap a "la terra dels difunts". Els últims fàrmacs, combinats amb una consciència que s'apaga, però encara plena a vessar d'imatges, provoquen una peripècia a cavall del somni revelador, la paràbola i la visió dantesca: hi ha passatges de tortures i vexacions que semblen trets de la *Divina Comèdia*.

El llibre, un dels més breus de l'autor barceloní –té poc més d'un centenar de pàgines–, es llegeix amb una doble compunció. En primer lloc, perquè el narrador és d'aquells personatges a qui es va agafant afecte progressivament, a mesura que el seu trajecte al·lucinant es barreja amb la persona que va ser: editor, pare de família, marit, lector exigent, entomòleg aficionat. En segon lloc, perquè es fa difícil no relacionar aquell home en procés de desaparició amb el pare del novel·lista, Joan Carreras i Martí, que va ser di-

TORNO A CASA
JOAN CARRERAS
PROA
120 PÀG. / 17 €

rector editorial d'Enciclopèdia Catalana i va arribar a presidir Òmnium Cultural. La foto que inaugura el llibre, en què es veu Carreras i Martí amb un caçapapallones i un nen –no pot ser el seu fill: l'home ja té els cabells blancs– en un jardí, pot confondre el lector, tot i que en realitat voldria ser una pista de com caldria llegir *Torno a casa*. L'element biogràfic hi és, sí, però la proposta se n'allunya, perquè només un escriptor pot accedir, des de la ficció, a una consciència que no és la seva per transformar-la en un castell de focs narratiu com aquest, que arrenca en una carretera, continua en un poble abandonat i espectral i, a partir de la trobada amb un home estrafolari –que confon amb un bruixot, tot i que es fa dir vigilant, recordant aquell relat de Franz Kafka situat a les portes de la mort–, comença una aventura més propera al laconisme de Samuel Beckett que a les expansions del Lewis Carroll d'*Alicia al país de les meravelles*.

Precís, saborós i desencisat

La llengua que Joan Carreras desplega al llibre és precisa i saborosa, com correspon a la veu del personatge, que ha dedicat gran part de la vida a aprendre el nom dels animals i de les pedres, de les estrelles i de les constel·lacions, dels rius, de les ciutats i fins i tot dels "països que ja no hi són i dels reis que han tingut". Enmig del periple introspectiu –que aconsegueix l'emoció posant-hi certa distància–, el personatge també es mostra desencisat amb el país "perdut i submís i mesell i tan a gust esclau i tan a gust extingint-se" on ha viscut. Així i tot, el seu anhel de tornar a casa implica també instal·lar-se en una eternitat perpètua amenaçada i minvant com la que ha conegut i que s'assembla tant a la catalana. ♦♦

reflexions morals, encara que l'autor proposi que et fiquis en la pell d'un nazi. El segon element és una cosa que s'ha entès malament: l'autenticitat. El que a mi m'importa com a lector és que m'expliquin una història i com me l'expliquen. Que ho hagin viscut de debò no és un valor afegit. Quan vaig escriure *La gran nevada* hi havia lectors que em preguntaven si havia passat per l'experiència de perdre un fill, i reconeixien que havien plorat. Quan això passava, jo guanyava la partida, perquè jo no ho havia viscut, però empatitzava tant amb el personatge que quan vaig escriure aquells paràgrafs jo també vaig plorar.

Hi haurà qui llegirà *Torno a casa* com un llibre protagonitzat pel teu pare. He fet servir l'experiència de la malaltia del meu pare per parlar-ne, però n'he tret un llibre de ficció. No és un testimoni de res. El pare que jo vaig conèixer va ser el de casa, no l'editor ni el president d'Òmnium Cultural. Quan em vaig posar a escriure no pretenia fer una *Carta al pare*, com Kafka –l'hauria hagut d'escriure als 16 anys–, o el que ha fet Karl Ove Knausgaard o el relat de *L'art de portar gavadina* de Sergi Pàmies. Jo he volgut explicar un moment molt concret, el del final, però des d'una novel·la. Quan ja l'havien enviat a pal·liatius, un dia que el vaig anar a veure em va mirar i em va dir: "Segur que estàs prenent notes". Vaig dir que no amb un gest que volia dir que sí. I ell em va retornar el gest amb un altre gest d'acceptació. El que m'interessa és la mort com a tema universal.

Hi ha escenes del llibre amb moltes lectures.

Hi ha lectors que em veuen molt simbòlic. Quan faig que el personatge comenci a dibuixar la figura de l'infinít amb un caçapapallones, vull dir que està intentant caçar l'inabastable? Potser sí. La imatge es carrega per si sola de significat. No tinc una taula d'equivalències. El que m'agrada de debò és construir mons. Javier Marías diu que hi ha autors que es posen a escriure amb un mapa, i d'altres amb brúixola. Jo soc clarament dels segons. Els girs narratius dels meus llibres em poden arribar a sorprendre.

El 2018 vas explicar que estaves passant per un mal moment com a autor: veies que, tot i portar molts anys de feina, les vendes de *La dona del cadillac* (2017) eren les més baixes de tota la teva trajectòria.

El que jo escric se situa entre la literatura popular i l'elevada. Vull fer novel·les de qualitat però per al gran públic. El que m'agradaria de debò que passés amb *Torno a casa* és que se'n venguessin 100.000 exemplars i que es traduís a una trentena de llengües. És molt ambiciós, sí. M'estavellaré? Potser sí. Però també sé que continuaré escrivint, perquè em conec. Recordo un cartell del PSUC dels anys 70 que deia "Mis manos: mi capital". Això és tot el que necessito per continuar fent llibres. Vull que cada cop estiguin més ben parits i que emocionin tants lectors com sigui possible. Dibuixar infinits amb el meu caçapapallones, això és el que continuaré fent fins al final de la meua vida. ♦♦

